

De australiska valen

De småningom inkommande detaljuppgifterna bekräftar att valen i Australien medfört en total omkastning av maktsituationen i representanthuset. Liberalerna beräknas få 55 platser och det närliggande landsbygdspartiet 19 mot arbetarpartiets 47 (av tillsammans 123 mandat); tidigare, enligt 1946 års val, hade arbetarpartiet 43, liberalerna 17 och landsbygdspartiet 12 platser i kammaren, som då bestod av blott 75 medlemmar. Så som väntat var visat sig emellertid att majoritetssystemet och alliansen mellan de två antisocialistiska partierna fört med sig att förändringen i representanthusets sammansättning blivit långt större än ändringen i röstsiffror i och för sig skulle betyda. Arbetarpartiet är fortfarande det största partiet, med 2,1 miljon röster mot liberalernas 1,8 miljoner och landsbygdspartiets 500.000. Motsvarande siffror vid 1946 års val var 2,2, 1,4 och 0,5 miljoner. Vid ett proportionellt val — förutsatt att röstfördelningen då varit oförändrad — skulle alltså de antisocialistiska partiernas majoritet i den nya kammaren ha varit mycket svag och arbetarpartiets mandatsiffra skulle ha varit högre än liberalernas. Valsystemet har denna gång gynnat liberalerna, liksom det förra gången gynnade arbetarpartiet.

En närmare granskning av siffrorna visar dock att den liberala framgången likaväl som den socialistiska tillbakagången är betydande. Vid ett praktiskt taget allmänt valdeltagande (Australien har röstplikt med högt vite för skolkning) har liberalerna vunnit nära 400.000 röster, medan arbetarpartiet förlorat 70.000 röster samt kommunisterna gått ned från 65.000 till 36.000 röster och ett litet särgående arbetarparti från 69.000 till 33.000 röster. Det förtjänar också anmärkas att i alla delstater, även de mest industrialiserade, arbetarpartierna relativt sett gått tillbaka.

Även om man tar hänsyn till röstsiffrorna, icke till mandaten, föreligger alltså en klar seger för den antisocialistiska riktningen. Varpå beror denna, och vad innebär den för framtiden?

Australiens socialistiska regering har inte drivit socialiseringsprincipen till några ytterligheter. Men den har tagit viktiga steg mot socialisering, främst genom lagen om förstatligande av bankväsendet. Denna lag har visserligen satts ur kraft genom ett domstolsutslag,

som utgår från författningens förbud mot inskränkningar i den fria handeln, men från socialistiskt håll har man betonat sin avsikt att på andra vägar öka statens inflytande inom detta område. En annan socialiseringsåtgärd gällde flyglinjerna; då även här domstolarna reste motstånd, nöjde socialisterna sig med att upprätta en statlig flyglinje, som enligt oppositionen var oekonomiskt skött och därför orimligt dyr. Till stor del har propagandan mot regeringen gällt dessa socialiserings-tendenser; fältropet har varit "socialism leder till kommunism". Valresultatet måste därför anses innebära att flertalet väljare i Australien, med dess enorma majoritet av industri- och transportarbetare, sagt nej till socialiseringstanken. Då denna tanke ställts i förgrunden, har det blivit klart att arbetarna själva i stor utsträckning är emot den — ett förhållande som sannolikt speglar situationen i de flesta länder.

I fråga om kommunismen kan valresultatet likaså betraktas som klargörande. Dels därför att kommunistpartiet gått tillbaka och själva socialiseringskravet skjutits undan. Dels därför att liberalerna på sitt program upptagit förbud mot det kommunistiska partiet, vars landsförrädiska syften varit lika uppenbara i Australien som på andra håll. Arbetarpartiet kan visserligen inte beskylldas för något samgående med kommunismen — det har på denna punkt varit vida klarare än socialdemokraterna i Sverige —, men det har inte velat gå till en sådan ytterlighet som att legalt inskrida mot partiet som sådant.

Den socialpolitik som gjort Australien till ett föregångsland hotas däremot inte av den liberala valsegern. Man är ense om att denna lagstiftning skall bevaras och utbyggas; till stor del har den tillkommit under samverkan mellan liberaler och socialdemokrater. Även från denna synpunkt finns det skäl att här tala om ett lyckligt val.